

דבר-תורה: רעיונות קצרים, משלים וסיפורים לפרשיות השבוע מועדים ואירועים שונים שלוקטו ונאספו לאוצרו של הרב שלמה הלוי שליט"א

פרשת נח

הקשר בין יום הכיפורים לנח

"ויהי מקץ ארבעים יום ויפתח נח את חלון התיבה אשר עשה" - זה הוא יום הכיפורים! (תיקוני זוהר י' כב') לפי הפשט הביאור הוא: סוף 40 יום מר"ח אלול הוא יום הכיפורים שבו ה' פותח חלון לכל אחד לקבל שנה טובה לביאור הקשר ביותר עמקות:

אנו נמצאים בפתחו של חודש מר חשוון. מדוע נקרא החודש "מר חשוון"? אחד הטעמים: מרחשין שפתייהו עדיין מנגנים את הפיוטים של הימים הנוראים... ובאמת בתפילת המוסף בראש השנה: "וגם את נח באהבה זכרת ותפקדהו בדבר ישועה ורחמים... להרבות זרעו כעפרות תבל וצאצאיו כחול הים שנאמר: "ויזכור אלוקים את נח..." "תפארת יוסף" לר' יוסף אנגל זצ"ל בדרשה לשבת שובה שנת תר"ע מוצא קשר בין העבודה ביום הכיפורים לחטאי דור המבול הנמשכים מחטא אדם הראשון.

חטא אדם הראשון כלל שלשה דברים: לשון הרע - הנחש דיבר על הקב"ה: "כי יודע אלוקים כי ביום אכולכם ממנו, ונפקחו עיניכם; והייתם, כאלוקים, יודעי, טוב ורע... ה' מפחד שתהיו כמוהו... גזל - "ותיקח מפרייו, ותאכל" באיזו רשות?! הרי ה' אסר לך לאכול ממנו?!... עריות - הטיל בה הנחש זוהמא

מאותו חטא ראשון מקשרים חז"ל את שלשת החטאים הללו ביחד: בבא בתרא קסה': "אמר רב יהודה אמר רב רוב בגזל ומיעוט בעריות והכל בלשון הרע"

ואף דוד המלך מחברם ביחד בתהילים פרק נ': "אם כִּאֲתָת גִּבּוֹ וַתִּרְצֶךָ עִמּוֹ וְעַם מְנַאֲפִים חִלַּקְךָ. פִּיךָ שִׁלַּחַת בְּרָעָה וּלְשׁוֹנְךָ תִּצְמִיד מִרְמָה. תִּשָּׁבַב בְּאֲחִיךָ תִּדְבֵר בְּבֶן אִמְךָ תִּתֵּן דֹּפִי" גב ומנאפים הם תוצאה של לשון הרע - "פיך שלחת ברעה ולשונך תצמיד מרמה... בבן אימך תיתן דופי"

ביום הכיפורים העבודה היא על שלשת החטאים הללו:

עריות - במנחה קוראים בתורה את פרשת העריות

גזל - בהפטרה של מנחה קוראים על יונה הנביא שהולך להוכיח את נינווה על עוון הגזל

לשון הרע - הכהן נכנס לפני ולפנים עם מחתה וקטורת. ערכין דך טז': על מה קטורת מכפרת? על עוון לשון הרע. **רבינו גרשום מבאר:** "יבוא דבר שבחשאי קטורת שהיה עושה לפנים בהיכל שאין אדם רשאי להיכנס לשם לראותו, ויכפר על מעשה חשאי לשון הרע שאומרים אותו בחשאי"

בהתבוננות מעמיקה נראה שגם שני השעירים ביום הכיפורים קשורים לדור המבול:

"...וַיִּתֵּן אֱהָרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גּוֹרְלוֹת גּוֹרְלֵי אֶחָד לַה' וְגּוֹרְלֵי אֶחָד לְעִזָּאֵזֶל: וְהִקְרִיב אֱהָרֹן אֶת הַשְּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לַה' וְעָשָׂהוּ חֲטָאת: וְהַשְּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לְעִזָּאֵזֶל יַעֲמֵד חַי לְפָנֵי ה' לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לְעִזָּאֵזֶל הַמִּדְבָּרָה... (ויקרא טז: ח-י)

הגמרא במסכת יומא: מהו מקום עזאזל? "...תנו רבנן: עזאזל - שיהא עז וקשה, יתנא דבי רבי ישמעאל: עזאזל - שמכפר על מעשה עוזה ועזאל.

מי הם עוזה ועזאל? בפרשת בראשית נאמר: "...וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹקִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טוֹבוֹת הֵנָּה, וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מְכָל אֲשֶׁר בָּחָרוּ." (בראשית ו,ב) **מדרש:** בני האלוקים הם מלאכים שקיטרגו על בריאת האדם בעולם, והזוהר מבאר שעיקר טענתם הייתה על בני האדם בנושא עריות. הקב"ה שולח אותם לארץ, והם נכשלים במה שהיו אמורים ללמד מוסר את בני האדם, וזהו מה שנאמר: "וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מְכָל אֲשֶׁר בָּחָרוּ."

עדיין מרחשין שפתותינו הבה נתחזק דווקא בחודש מר חשוון מחטוא בלשוננו... ונושפע מהעבודה של יום הכיפורים ולא נבוא לידי גזל ועריות...

שבת שלום ומבורך

מצווה לפרסם בעבודה ובבית הכנסת